

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

4 юни 2020 година*

„Преюдициално запитване — Защита на потребителите — Директива 2002/65/ЕО — Дистанционен договор за кредит — Право на оттегляне — Последници — Член 7, параграф 4 — Връщане на получените плащания — Плащане на обезщетение за ползване — Задължение на доставчика — Изключване“

По дело C-301/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landgericht Bonn (Областен съд Бон, Германия) с акт от 17 април 2018 г., постъпил в Съда на 4 май 2018 г., в рамките на производство по дело

Thomas Leonhard

срещу

DSL-Bank — eine Niederlassung der DB Privat- und Firmenkundenbank AG,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: М. Safjan (докладчик), председател на състава, L. Bay Larsen и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: G. Pitruzzella,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Т. Leonhard, от С. Köhler, Rechtsanwältin,
- за DSL-Bank — eine Niederlassung der DB Privat- und Firmenkundenbank AG, от А. Menkel, Rechtsanwalt,
- за германското правителство, първоначално от Т. Henze, М. Hellmann, Е. Lankenau, а впоследствие от последните двама и от J. Möller, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от F. Erlbacher и С. Valero, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

* Език на производството: немски.

ПОСТАНОВИ НАСТОЯЩОТО

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 7, параграф 4 от Директива 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2002 година относно дистанционна търговия на потребителски финансови услуги и за изменение на Директива 90/619/ЕИО на Съвета и на Директиви 97/7/ЕО и 98/27/ЕО (ОВ L 271, 2002 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 183).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Thomas Leonhard и DSL-Bank — клон на DB Privat- und Firmenkundenbank AG (наричано по-нататък „DSL-Bank“), относно упражненото от г-н Leonhard право на оттегляне във връзка с сключен между страните договор за кредит.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 1, 3 и 13—14 от Директива 2002/65 предвиждат:
  - „(1) В контекста на постигането на целите на единния пазар е важно да се приемат мерки, имащи за цел постепенно да консолидират този пазар и тези мерки трябва да допринесат за постигането на високо равнище на защита на потребителите, в съответствие с членове 95 и 153 [ЕО].
  - [...]
  - (3) [...] За да се гарантира свободата на избор, която е основно право на потребителя, е необходима висока степен на защита на потребителите, за да се повиши доверието на същите в дистанционните продажби.
  - [...]
  - (13) Настоящата директива трябва да гарантира високо равнище на защита на потребителите за осигуряване на свободно движение на финансови услуги. Държавите членки не трябва да могат да приемат разпоредби, различни от изложените в настоящата директива, в областите, които тя хармонизира, освен ако това не е [изрично] посочено в нея.
  - (14) Настоящата директива обхваща всички финансови услуги, които подлежат на предоставяне от разстояние. Определени финансови услуги обаче се [уреждат] от специални разпоредби на законодателството на Общността, което продължава да се прилага по отношение на тези финансови услуги. Въпреки това, трябва да бъдат предвидени принципите, регулиращи дистанционната търговия на такива услуги“.
- 4 Член 1 от тази директива, озаглавен „Предмет и обхват“, предвижда в параграф 1:

„Предмет на настоящата директива е сближаването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки по отношение на дистанционната търговия на потребителски финансови услуги“.

5 Член 2 от посочената директива, озаглавен „Дефиниции“, предвижда:

„За целите на настоящата директива:

- а) „дистанционен договор“ означава всеки договор за финансови услуги, сключен между доставчик и потребител по схема за организирана продажба или осигуряване на услуги от разстояние, управлявана от доставчика, който за целите на този договор използва изключително едно или повече средства за комуникация от разстояние до и включително времето на сключване на договора;
- б) „финансова услуга“ означава всяка услуга от банково, кредитно, застрахователно, лично-пенсионно, инвестиционно или платежно естество;
- в) „доставчик“ означава всяко физическо или юридическо лице, публично или частно, което, действайки в своите търговски или професионални функции, е доставчикът по договора на услугите обект на дистанционни договори;
- г) „потребител“ означава всяко физическо лице, което по дистанционните договори, обхванати от настоящата директива, действа за цели извън неговото занятие, дейност или професия;

[...]“.

6 Член 3 от същата директива, озаглавен „Информация, предоставяна на потребителя преди сключването на дистанционния договор“, предвижда в параграф 1:

„Своевременно преди потребителят да бъде обвързан с някакъв дистанционен договор или оферта, той получава следната информация относно:

[...]

3) дистанционния договор

- а) наличие или отсъствие на право на оттегляне от договора в съответствие с член 6 и където има такова право — продължителността и условията за упражняването му, включително и информация за сумата, която може да бъде искано да бъде заплатена от потребителя на база на член 7, параграф 1, както и последствията от неупражняването на това право;

[...]“.

7 Съгласно член 6 от Директива 2002/65, озаглавен „Право на оттегляне от договора“:

„1. Държавите членки гарантират, че на потребителя се дава период от 14 календарни дни за оттегляне от договора без неустойка и без да посочва основания. [...]

Периодът за оттегляне започва:

- или от деня на сключването на дистанционния договор [...],
- или от деня, в който потребителят получи договорните условия и информацията в съответствие с член 5, параграф 1 или 2, ако той е по-късно от датата, посочена в първо тире.

[...]

2. Правото на оттегляне не се прилага за:

[...]

в) договори, чието изпълнение е напълно приключено от двете страни по изричното искане на потребителя, преди потребителят да е упражнил правото си на оттегляне от договора.

3. Държавите членки могат да предвидят, че правото за оттегляне от договора няма да се прилага за:

а) всеки кредит, предназначен главно за целите на придобиването или запазването на вещни права върху земя или върху съществуваща или проектирана сграда, или за целите на обновяването или подобряването на сграда, или

б) всеки кредит, обезпечен или с ипотека върху недвижим имот, или с право, свързано с недвижим имот

[...]

6. Ако потребителят упражни правото си на оттегляне от договора преди изтичането на съответния срок, той трябва да уведоми, като следва практическите инструкции, дадени му в съответствие с член 3, параграф 1, точка 3, буква г), чрез средство, което може да бъде доказано в съответствие с националния закон. Счита се, че срокът е спазен, ако уведомлението, в случай че същото е на хартиен или друг траен носител, който е на разположение или е достъпен за получателя, е изпратено преди изтичането на срока.

[...]“.

8 Член 7 от същата директива, озаглавен „Плащане за услугата, предоставена преди оттеглянето от договора“, гласи:

„1. Когато потребителят упражни правото си за оттегляне от договора по член 6, параграф 1, от него може да се изисква да плати без ненужна забава за услугата, реално предоставена от доставчика в съответствие с договора. Изпълнението на договора може да започне само след като потребителят е дал одобрението си. [...]

[...]

3. Доставчикът не може да изисква от потребителя да плаща каквато и да е сума на основание параграф 1, освен ако може да докаже, че потребителят е надлежно уведомен за дължимата сума, в съответствие с член 3, параграфи 1 и 3, буква а). В никакъв случай, обаче, той не може да изисква подобно плащане, ако той е започнал изпълнението на договора преди изтичането на периода за оттегляне от договора, предвиден в член 6, параграф 1, без предварителното искане на потребителя.

4. Без ненужна забава и в рамките на не повече от 30 календарни дни, доставчикът връща на потребителя сумите, които е получил от него в съответствие с дистанционния договор, освен сумата, посочена в параграф 1. Този период започва да тече от деня, в който доставчикът получи уведомлението за оттегляне от договора.

5. Потребителят връща на доставчика всички суми и/или имущество, които е получил от доставчика без забава и в рамките на не повече от 30 календарни дни. [...]“.

Германското право

- 9 Член 312b от Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс) в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „BGB“), предвижда в параграф 1:

„Дистанционен договор“ означава договор за доставката на стоки или за предоставянето на услуги, включително на финансови услуги, сключен между доставчик и потребител изключително чрез средства за комуникация от разстояние, освен ако договорът не е сключен по схема за организирана продажба или осигуряване на услуги от разстояние. „Финансова услуга“ по смисъла на първото изречение означава банкова услуга, както и услуги от кредитно, застрахователно, лично-пензионно, инвестиционно или платежно естество“.

- 10 Член 312d от BGB гласи:

„1. Потребителят, сключил дистанционен договор, има право на оттегляне от договора съгласно член 355. [...]

2. В отклонение от член 355, параграф 2, първо изречение срокът за оттегляне от договора не започва да тече, преди да е изпълнено задължението за предоставяне на информация в съответствие с член 312c, параграф 2, а при договори за предоставяне на услуга — не преди деня на сключване на договора.

3. При предоставяне на услуги правото на оттегляне от договора не се прилага и в следните случаи:

- 1) при финансова услуга, когато изпълнението на договора е напълно приключено от двете страни по изричното искане на потребителя, преди потребителят да е упражнил правото си на оттегляне от договора [...].

[...]

5. Правото на оттегляне не се прилага и в случаите на дистанционни договори, при които потребителят на основание членове 495 и 499—507 има право на оттегляне от договора или на връщане на престацията по член 355 или 356. При такива договори параграф 2 се прилага съответно.

6. В отклонение от член 357, параграф 1, в случаите на дистанционни договори за финансови услуги потребителят дължи обезщетение за предоставената услуга в съответствие с разпоредбите, предвиждащи разваляне на договора при неизпълнение, само когато е бил информиран относно тази правна последица, преди да даде съгласието си за сключване на договора, и ако изрично е дал одобрението си доставчикът да започне предоставянето на услугата преди изтичането на срока за оттегляне от договора“.

- 11 Член 346 от BGB гласи:

„1. Ако страна по договора си е запазила правото да го развали или има такова право по силата на закона, при развалянето на договора получените престации се връщат, а получените плодове подлежат на възстановяване.

2. Вместо връщането или възстановяването длъжникът дължи обезщетение, ако:

- 1) връщането или възстановяването не са възможни поради естеството на придобитото [...]

Ако съгласно договора се дължи насрещна престация, тя трябва да бъде взета предвид при изчисляването на обезщетението, а ако се дължи обезщетение за ползите, получени от усвояването на кредит, може да се докаже, че ползите са в по-нисък размер“.

12 Член 355, параграф 3 от BGB гласи:

„Правото на оттегляне от договора се погасява не по-късно от шест месеца след сключване на договора. При доставка на стоки този срок не започва да тече преди деня на получаването на стоката от получателя. В отклонение от първото изречение правото на оттегляне от договора не се погасява, когато потребителят не е бил надлежно информиран относно правото му на оттегляне от договора, а при дистанционни договори за финансови услуги правото на оттегляне от договора не се погасява и когато доставчикът не е изпълнил надлежно задължението си за предоставяне на информация съгласно член 312с, параграф 2, точка 1“.

13 Член 495, параграф 1 от BGB гласи:

„Кредитополучателят, сключил дистанционен договор за потребителски кредит, има право на оттегляне от договора съгласно член 355“.

14 Verordnung über Informations- und Nachweispflichten nach bürgerlichem Recht (Правилник за задълженията за предоставяне на информация и доказателства съгласно гражданското право) в редакцията му, приложима към спора по главното производство, урежда задълженията за предоставяне на информация, които доставчикът трябва да изпълни, когато сключва с потребител по-специално дистанционни договори, и определя задълженията за предоставяне на информация на кредитните институции по отношение на кредитополучателите.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

15 През ноември 2005 г. г-н Leonhard като потребител сключва с DSL-Bank, кредитна институция, два договора за кредит за финансиране на придобиването на два апартамента (наричани по-нататък „разглежданите договори“).

16 Разглежданите договори са сключени по следния начин.

17 На 10 ноември 2005 г. DSL-Bank предава на г-н Leonhard два предварително изготвени документа, наречени „договор за кредит“, съдържащи информация относно правото на оттегляне от договора. Видно от акта за преюдициално запитване, тази информация не възпроизвежда текста на действащата германска правна уредба и поради това не може да се ползва от необоримата презумпция за законосъобразност, от която се ползва образецът за информация в приложението към Правилника за задълженията за предоставяне на информация и доказателства съгласно гражданското право, в редакцията му, приложима към спора по главното производство.

18 Г-н Leonhard подписва посочените документи на 11 ноември 2005 г. и ги предава на DSL-Bank. Впоследствие г-н Leonhard предоставя уговорените обезпечения, и по-специално учредява ипотека върху съответните недвижими имоти. По негово искане DSL-Bank му изплаща главницата по кредита.

19 След като плаща всеки месец лихвите по отпуснатия кредит, с писмо от 14 ноември 2015 г. г-н Leonhard декларира пред DSL-Bank, че се оттегля от разглежданите договори. В подкрепа на това изявление той изтъква, че информацията относно правото на оттегляне от договора, която му е била предоставена при сключването на договорите, не е в съответствие с националната правна уредба. Що се отнася до бъдещите плащания на лихвите, които ще

извърши, г-н Leonhard посочва, че тези плащания не могат да се приравнят на признаване на задълженията му по разглежданите договори и че си запазва правото да иска от DSL-Bank връщането на тези плащания.

- 20 Тъй като DSL-Bank отказва да признае, че г-н Leonhard надлежно се е оттеглил от разглежданите договори, той предявява пред Landgericht Bonn (Областен съд Бон, Германия) иск да се установи действителността на оттеглянето му от договорите и да се осъди DSL-Bank да заплати обезщетение за ползването на лихвите, които г-н Leonhard е платил на DSL-Bank преди оттеглянето.
- 21 Според запитващата юрисдикция разглежданите договори трябва да се квалифицират като „дистанционни договори“ по смисъла на член 312b от BGB, тъй като съгласно националната съдебна практика разпоредбите относно правото на оттегляне при дистанционните договори по принцип се прилагат и към договорите за ипотечен кредит.
- 22 Запитващата юрисдикция счита, че доколкото информацията относно правото на оттегляне от договора, съдържаща се в документите, посочени в точка 17 от настоящото решение, не е в съответствие с националната правна уредба, следва да се признае, че г-н Leonhard се е оттеглил надлежно от разглежданите договори.
- 23 Що се отнася до последиците от оттеглянето от договорите, запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно член 346, параграф 1 и член 346, параграф 2, първо изречение, точка 1 от BGB кредитополучателят е длъжен да върне на кредитодателя главницата по кредита, както и плодовете от тази главница, чийто размер съгласно член 346, параграф 2, второ изречение от BGB по принцип се равнява на лихвите, предвидени в сключения между страните договор. Що се отнася до кредитодателя, той е длъжен да върне на кредитополучателя не само получените суми, но и плодовете на тези суми.
- 24 Тя добавя, че съгласно член 312d, параграф 6 от BGB, що се отнася до дистанционните договори за финансова услуга, потребителят е длъжен да плати обезщетение за предоставена услуга само ако е бил информиран за тази последица преди сключването на договора и при условие че изрично е дал съгласието си доставчикът да започне да изпълнява престацията преди изтичането на срока за оттегляне от договора. В същото време тя счита, че е възможно да се възприеме такова тълкуване на националната правна уредба, съгласно което потребителят винаги има право на обезщетение за ползване съгласно член 346, параграф 2, първо изречение, точка 1 от BGB. В този случай потребителят кредитополучател не само щял да получи връщане на погасената главница и на лихвите, платени на кредитодателя, но би имал и право на обезщетение за ползване.
- 25 Според запитващата юрисдикция обаче член 7 от Директива 2002/65 не допуска кредитополучателят да иска от кредитодателя такова обезщетение за ползване, тъй като с тази директива се извършва пълна хармонизация на правната уредба на държавите членки в това отношение.
- 26 При тези обстоятелства Landgericht Bonn (Областен съд Бон) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 7, параграф 4 от Директива 2002/65 да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна разпоредба, която предвижда, че след като потребителят се е оттеглил от дистанционен договор за кредит доставчикът трябва не само да възстанови на потребителя сумата, която е получил от него в изпълнение на посочения договор, но и да му заплати обезщетение за ползването на тази сума?“.

Производството пред Съда

- 27 С решение на председателя на Съда от 4 декември 2018 г. производството по настоящото дело е спряно до постановяване на решение от 11 септември 2019 г., Romano (C-143/18, EU:C:2019:701).
- 28 Секретариатът на Съда е връчил това решение на запитващата юрисдикция.
- 29 С писмо от 25 септември 2019 г., постъпило в Съда на 1 октомври 2019 г., в отговор на поставен от Съда въпрос запитващата юрисдикция го уведомява, че поддържа преюдициалното си запитване, тъй като в решение от 11 септември 2019 г., Romano (C-143/18, EU:C:2019:701), Съдът не е отговорил на третия преюдициален въпрос, който е идентичен с единствения поставен по настоящото дело въпрос.

По преюдициалния въпрос

- 30 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 7, параграф 4 от Директива 2002/65 трябва да се тълкува в смисъл, че когато потребител упражни правото си на оттегляне във връзка със сключен с доставчик дистанционен договор за кредит, потребителят има право да получи от доставчика, при запазване на сумите, които самият той е длъжен да плати на последния при предвидените в член 7, параграфи 1 и 3 от тази директива условия, възстановяване на главницата и на лихвите, платени в изпълнение на този договор, но не и обезщетение за ползването на главницата и лихвите.
- 31 В самото начало запитващата юрисдикция констатира, че в съответствие с националната правна уредба, посочена в точка 24 от настоящото решение, потребителят кредитополучател, който се е оттеглил от договора с доставчика, има право да получи не само възстановяване на погасената главница и платените на кредитодателя лихви, но и обезщетение за ползване.
- 32 В това отношение следва да се припомни, че както следва от член 7, параграф 4 от Директива 2002/65, когато потребителят реши да упражни правото си на оттегляне във връзка с дистанционен договор за кредит, доставчикът е длъжен да му върне всички суми, които е получил от него в съответствие с договора, освен сумата по параграф 1 от същия член 7, а именно получената за реално предоставена финансова услуга при условията на член 7, параграф 3 от тази директива.
- 33 Текстът на член 7, параграф 4 от Директива 2002/65 е недвусмислен и предвижда задължение за доставчика да възстанови на потребителя всички „получени от него“ суми в съответствие с дистанционния договор и само тези суми.
- 34 Когато в изпълнение на договора за кредит потребителят плаща на доставчика главницата по кредита заедно с лихвите, посоченото в член 7, параграф 4 от Директива 2002/65 възстановяване трябва да включва както сумите, платени от потребителя като главница, така и лихвите по кредита.
- 35 Нито член 7, параграф 4 от Директива 2002/65, нито която и да било друга разпоредба от нея предвижда задължение в случай на оттегляне на потребителя от сключения с неговия доставчик договор, съгласно която последният трябва да плати на потребителя извън платената от него главница и лихви и обезщетение за ползването на сумите, получени от този доставчик в изпълнение на посочения договор.
- 36 В това отношение е важно да се припомни, че съгласно член 1, параграф 1 във връзка със съображение 13 от Директива 2002/65 тази директива по принцип прави пълна хармонизация в областите, които урежда. Всъщност, както предвижда това съображение, държавите членки не

трябва да могат да приемат разпоредби, различни от изложените с тази директива, в областите, които тя хармонизира, освен ако това не е изрично посочено в нея (решение от 11 септември 2019 г., Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, т. 34).

- 37 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 7, параграф 4 от Директива 2002/65 трябва да се тълкува в смисъл, че когато потребител упражни правото си на оттегляне във връзка със сключен с доставчик дистанционен договор за кредит, потребителят има право да получи от доставчика, при запазване на сумите, които самият той е длъжен да плати на последния при предвидените в член 7, параграфи 1 и 3 от тази директива условия, възстановяване на главницата и на лихвите, платени в изпълнение на този договор, но не и обезщетение за ползването на главницата и лихвите.

По съдебните разноски

- 38 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Член 7, параграф 4 от Директива 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2002 година относно дистанционна търговия на потребителски финансови услуги и за изменение на Директива 90/619/ЕИО на Съвета и на Директиви 97/7/ЕО и 98/27/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че когато потребител упражни правото си на оттегляне във връзка със сключен с доставчик дистанционен договор за кредит, потребителят има право да получи от доставчика, при запазване на сумите, които самият той е длъжен да плати на последния при предвидените в член 7, параграфи 1 и 3 от тази директива условия, възстановяване на главницата и на лихвите, платени в изпълнение на този договор, но не и обезщетение за ползването на главницата и лихвите.

Подписи